

บทสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้กล่าวถึงสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 5 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2
เกี่ยวกับงานต่อไปนี้
 - 1.1 งานพัฒนางานวิชาการ
 - 1.2 งานพัฒนาการนิเทศ
 - 1.3 งานวิจัย ประเมินผลและบริการ
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2
เกี่ยวกับงานทั้ง 3 งานดังกล่าว
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2
จำแนกตามตัวแปรอิสระต่อไปนี้
 - 3.1 อายุ
 - 3.2 วุฒิทางการศึกษา
 - 3.3 ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์
 - 3.4 ขนาดของอำเภอ
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขต
การศึกษา 2 จำแนกตามตัวแปรอิสระต่อไปนี้

4.1 อายุ

4.2 วุฒิทางการศึกษา

4.3 ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์

4.4 ขนาดของอำเภอ

5. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ

ในเขตการศึกษา 2

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐาน 4 ประการคือ

1. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวมในแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง
2. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมในแต่ละงานอยู่ในระดับปานกลาง
3. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ขนาดของอำเภอที่ต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
4. ศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ขนาดของอำเภอที่ต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 รวม 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล รวมทั้งสิ้น 107 คน โดยแยกตามขนาดของอำเภอที่รับผิดชอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทราบถึง อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดของอำเภอ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ งานวิจัยประเมินผลและบริการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การปฏิบัติงาน ทั้ง 3 งาน ของศึกษานิเทศก์อำเภอ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยะรัง ได้ออกหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทั้ง 4 จังหวัดคือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ช่วยส่งแบบสอบถามไปยังศึกษานิเทศก์อำเภอในจังหวัดนั้น เพื่อให้ศึกษานิเทศก์อำเภอตอบแบบสอบถามแล้วส่งกลับไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้นำส่งและรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 107 ฉบับ ได้รับคืนมา จำนวน 107 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 แยกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์และขนาดของอำเภอด้วยการหาค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 แล้วนำข้อมูลไปดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในแต่ละงานและโดยภาพรวม

2.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อวัดการกระจายของข้อมูลในแต่ละงานและโดยภาพรวม

2.3 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานและระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยหาค่าการทดสอบที (t-test) และทดสอบหาค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 งาน ของศึกษานิเทศก์อำเภอ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์และหาค่าความถี่จัดเรียงลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พอสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อการวิจัยสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ครั้งนี้เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ขนาดกลุ่มประชากร จำนวน 107 คน ให้ข้อมูลกลับคืนแก่ผู้วิจัย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นกลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูลสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งจำแนกจำนวนตามตัวแปรอิสระได้ดังนี้

1.1 อายุ ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.86 อายุ 40-49 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 47.66 และอายุ 50-60 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.48

1.2 วุฒิทางการศึกษา ศึกษาในเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 91.59 สำหรับวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.41 .

1.3 ประสบการณ์ในตำแหน่ง ศึกษาในเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 73.83 สำหรับประสบการณ์ในตำแหน่ง ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 26.17

1.4 ขนาดของอำเภอที่รับผิดชอบ ศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอ ขนาดเล็กและเล็กมาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.95 ที่ปฏิบัติงานในอำเภอขนาด กลาง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.86 และที่ปฏิบัติงานในอำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 40.19

2. ผลของสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 สรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้ง 3 งาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$) เมื่อพิจารณาแต่ละงานสามารถเรียงลำดับระดับการปฏิบัติงานจาก มากไปหาน้อย ดังนี้ งานพัฒนางานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.86$) งานวิจัย ประเมินผลและบริการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.34$) และงานพัฒนาการนิเทศอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.27$)

2.2 ผลของปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 3 งาน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) เมื่อพิจารณาแต่ละงานสามารถเรียงลำดับระดับ ปัญหาการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานพัฒนาการนิเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) งานวิจัย ประเมินผลและบริการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.02$) และ งานพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.92$)

2.3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุ วุฒิทาง การศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ขนาดของอำเภอที่ต่างกัน ทั้งนี้พบว่า

2.3.1 ศึกษาในเทศก์อำเภอที่มีอายุต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดย ภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.3.2 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิปริญญาตรีกับศึกษาพื้นที่อำเภอ ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีปฏิบัติงานพัฒนางานวิชาการมากกว่าศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัยประเมินผลและบริการ ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิปริญญาตรีกับศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

2.3.3 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.3.4 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ศึกษาพื้นที่อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานพัฒนางานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการปฏิบัติงานพัฒนาการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการปฏิบัติงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษาพื้นที่อำเภอ ที่มีอายุวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษาพื้นที่ ขนาดของอำเภอที่ต่างกัน ทั้งนี้พบว่า

2.4.1 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีอายุต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.4.2 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.4.3 ศึกษาพื้นที่อำเภอที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

2.4.4 ศึกษาวิเคราะห์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัย ประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลของการรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ งานวิจัยประเมินผลและบริการ มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนางานวิชาการ เช่น ควรปรับปรุงโครงสร้างของศึกษานิเทศก์อำเภอใหม่ ควรให้ความรู้แก่ศึกษานิเทศก์ในเรื่องรูปแบบการพัฒนางานวิชาการให้เป็นรูปธรรม ศึกษานิเทศก์ทุกระดับควรจะทำงานให้เป็นแนวเดียวกัน เช่น พัฒนาจุดที่เป็นปัญหาตั้งแต่ระดับโรงเรียน อำเภอ และจังหวัด และควรประชุมผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนเป็นประจำ โดยนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน ทั้งนี้ จำนวนศึกษานิเทศก์จะต้องมีจำนวนเพียงพอเพื่อที่จะได้ดำเนินงานตามหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

3.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนาการนิเทศ เช่น ควรจัดอบรมศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือการนิเทศโดยเฉพาะ ควรร่วมวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้บริหารตลอดปีการศึกษา โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศและจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ เกี่ยวกับการนิเทศ ทั้งนี้ ควรร่วมกันจัดทำเครื่องมือการนิเทศให้ได้มาตรฐานและทดลองหารูปแบบการนิเทศหลาย ๆ รูปแบบในระดับจังหวัด

3.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานวิจัยประเมินผลและบริการ เช่น ควรจัดอบรมศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผล ส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิจัยอย่างจริงจัง ตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และควรนำผลจากการประเมินผลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ทำการวิจัย โดยควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทุนการวิจัยในระดับอำเภอ สำหรับด้านบริการควรส่งเสริมในด้านการบริการสื่อ ผลิตสื่อและเครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนการแนะนำสื่อใหม่ ๆ แก่ครูผู้สอน

3.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เช่น ควรกำหนดกรอบอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ใหม่ให้เพียงพอเท่ากับจำนวนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะได้จัดประชุม อบรม สัมมนา ครูประจำกลุ่มประสบการณ์ และครูวิชาการ โรงเรียนบ่อย ๆ และควรกำหนดภารกิจของศึกษานิเทศก์ให้ชัดเจนเพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้มีโอกาสทำงานด้านวิชาการอย่างแท้จริง จึงควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ด้านธุรการในฝ่ายนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้ควรปรับปรุงระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์ พ.ศ.2533 ใหม่ โดยจัดโครงสร้างในระดับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้มีโครงสร้างเหมือนกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เพราะเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีสภาพที่ปรากฏดังรายละเอียดดังนี้

1.1 การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ ผกาทิพย์ แก้วพณีรังษี (2524 : จ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ชิต ป่าระรัตน์ (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษา การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 3 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ปฏิบัติงานจริง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพิทยา จันทาไชย (2531 : 78-80) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามทัศนะของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยภาพรวมการปฏิบัติงานจริงอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่เป็นงานอื่น ๆ มากเกินไป จำนวน

ศึกษานิเทศก์ไม่สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียนที่ออกไปเทศ แม้เกณฑ์กำหนดไว้ว่า อำเภอขนาดเล็ก และเล็กมา มีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบ จำนวน 2 คน อำเภอขนาดกลาง มีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบ จำนวน 3 คน และอำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก มีศึกษานิเทศก์รับผิดชอบ จำนวน 4 คน ก็ยัง ทำให้ภาระงานของศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติงานไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับของ สุทิน อ่วมพรม (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการณ์เทศการศึกษา ของศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามความคิดเห็นของผู้บริหารการ ศึกษา และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท พบว่าผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอมีพฤติกรรมการณ์เทศอยู่ในเกณฑ์น้อย ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2521 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัด ปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์น้อย ศุภลักษณ์ คูหาทอง (2525 : จ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ประจำเขตการศึกษา 9 พบว่า ศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติงาน ทุกงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานธุรการและงานอื่น ๆ มากเกินไป จนไม่มีเวลาในการออกนิเทศ หรืออาจจะเป็นปัญหา จากการขาดการวางแผนในการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และขาดการสนับสนุน ควบคุม กำกับ จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ

1.2 การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยพิจารณาแต่ละงานดังนี้

1.2.1 งานพัฒนางานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ ณรงค์ หัดโกเมท (2532 : 139) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 3 พบว่า ศึกษานิเทศก์ อำเภอปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการพัฒนาศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานตามหน้าที่ โดยเฉพาะงานพัฒนางานวิชาการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ มีความรู้ความเข้าใจในงาน พัฒนางานวิชาการมากขึ้น จึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 งานพัฒนาการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่มีอยู่ ทำให้บุคลากรต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมา ดังที่ ณรงค์ หิดโกเมท (2533 : 132-134) กล่าวว่า ปัญหาของการปฏิบัติงานนิเทศของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการออกไปนิเทศโรงเรียนต่าง ๆ และขาดยานพาหนะ ตลอดจนขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถออกไปปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับของ สุทิน อ่วมพรหม (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมกานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทพบว่า ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการมีความคิดเห็นว่าศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีพฤติกรรมกานนิเทศการศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย

1.2.3 งานวิจัยประเมินผลและบริการ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.59 เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการวิจัยและประเมินผล และสอดคล้องกับ ณรงค์ หิดโกเมท (2533 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับสภาพของปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 3 พบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และการนำผลไปใช้วิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนยังมีน้อย สัจจ อุทรานันท์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยทางการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยพบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้านการวิจัยยังอยู่ในระดับต่ำ

ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีสภาพที่ปรากฏดังรายละเอียดดังนี้

2.1 ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ จำรัส สุทธิพันธ์ (2531 : 136-137) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 2 พบว่า ศึกษานิเทศก์ประสบปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประภาพรรณ เสงี่ยมวงศ์ (2530 : 325) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 พบว่า มีปัญหา/อุปสรรค ในการปฏิบัติงานอันดับแรกได้แก่ ปัญหา/อุปสรรคในด้านงบประมาณ อันดับ 2 ได้แก่ ปัญหา/อุปสรรคในด้านบุคลากร อันดับ 3 ได้แก่ ปัญหา/อุปสรรคในด้านความสัมพันธ์จากผู้บริหาร อันดับ 4 ได้แก่ ปัญหา/อุปสรรคในด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และอันดับ 5 ได้แก่ ปัญหา/อุปสรรคในการประสานงาน

2.2 ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยพิจารณาแต่ละงานดังนี้

2.2.1 งานพัฒนางานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ ณรงค์ หิดโกเมท (2533 : 129-134) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 3 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอนจัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ งบประมาณในการจัดประชุม อบรม สัมมนา มีน้อยขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการผลิตคู่มือครูและเอกสารประกอบการสอน เวลาในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมีน้อย ครูไม่ชอบอ่านเอกสารทางวิชาการที่เผยแพร่ขาดการนิเทศ ติดตามผลหลังการประชุม อบรม สัมมนา ขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผลหลังการประชุม อบรม สัมมนา ขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานจัดทำคู่มือครูและเอกสารทางวิชาการ

2.2.2 งานพัฒนาการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ

ณรงค์ หิตโกเมท (2533 : 129-134) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 3 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาการนิเทศจัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ การพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษายังมีน้อย บุคลากรในโรงเรียนไม่ได้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบ จริงจังและต่อเนื่อง ขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียนที่ออกไปนิเทศ หักخصวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ยังมีน้อย ระบบการวางแผนและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ยังไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ รูปแบบการนิเทศการศึกษายังไม่ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาอำเภอ และการนิเทศติดตามผลโครงการยังไม่สามารถนำผลมาใช้ในการปรับปรุงโครงการได้

2.2.3 งานวิจัยประเมินผลและบริการ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ ณรงค์ หิตโกเมท (2533 : 129-134) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตการศึกษา 3 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานวิจัยประเมินผลและบริการจัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ไม่มีงบประมาณในด้านการวิจัยการนำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนยังมีน้อย ขาดคู่มือเอกสารในการดำเนินการวิจัย และงบประมาณค่าใช้จ่ายในการประเมินคุณภาพระดับประเทศไม่เพียงพอ และสำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานบริการทางการศึกษา จัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ การหมุนเวียนหนังสือห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนไม่ต่อเนื่องและล่าช้า โสตทัศนูปกรณ์บางอย่างเคลื่อนย้ายลำบากไม่สะดวกในการนำไปบริการแก่โรงเรียน ขาดบุคลากรด้านการแนะแนว ครูใช้วิทยุโรงเรียนประกอบการเรียนการสอนน้อย ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดด้วยตนเอง การนิเทศทางไกลยังได้รับความสนใจน้อย บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและขาดการจัดประชุม อบรมสัมมนาครูเกี่ยวกับห้องสมุด มุมหนังสือและการแนะแนว

ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2
มีสภาพที่ปรากฏดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งาน
พัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่ง
ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ได้จัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในอันที่จะพัฒนางานทั้ง 3 งาน
ของศึกษานิเทศก์อำเภอสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ
ทุกคนมีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชาการ ลังกาฟ้า
(2530 : 63) ได้วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่ง
อำเภอตามการรับรู้ของศึกษานิเทศก์อำเภอและครูประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 พบว่า พฤติกรรมการนิเทศการศึกษาของ
ศึกษานิเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอตามการรับรู้ของศึกษานิเทศก์ จำนวนตาม เพศ อายุ
ประสบการณ์การนิเทศ และความรู้สึกพึงพอใจในอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน

3.2 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงาน
โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า เฉพาะงานพัฒนางานวิชาการมีระดับ
การปฏิบัติงานแตกต่างกันกล่าวคือศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับสูงกว่า
ปริญญาตรีมีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี
ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันนี้ศึกษานิเทศก์อำเภอได้พัฒนาปรับปรุง
ตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งในสาขาวิชาการ
นิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การบริหารการศึกษา การวัดผลประเมินผล และการวิจัย
ทางการศึกษา โดยการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา การศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และ
สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาคินัย สุนทรวิภาท (2527 : 82-83) ได้วิจัยเกี่ยวกับความ
สัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวบางประการกับเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์
กรมสามัญศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยเจตคติของศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี
สูงกว่าระดับปริญญาตรี และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของเจตคติแล้วปรากฏว่า
ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวกับเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์
เหล่านี้ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3.3 ศึกษาในเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากศึกษาในเทศก์ที่มีประสบการณ์ ในตำแหน่งต่ำกว่า 10 ปี และศึกษาในเทศก์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปนั้น ต่างก็ได้รับการพัฒนาโดยการอบรมหลักสูตรการนิเทศการศึกษาในช่วงระยะนี้เช่นเดียวกัน จึง ส่งผลให้ระดับการปฏิบัติงานของศึกษาในเทศก์ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับการปฏิบัติ งานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชากร ลังกาฟ้า (2530 : 63) ได้ วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เทศการศึกษาของศึกษาในเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอตามการรับรู้ ของศึกษาในเทศก์อำเภอและครูประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 8 พบว่า พฤติกรรมการณ์เทศการศึกษาของศึกษาในเทศก์อำเภอและกิ่งอำเภอ ตามการรับรู้ของศึกษาในเทศก์จำแนกตามประสบการณ์การนิเทศและความรู้สึกพึงพอใจในอาชีพ ไม่มีความแตกต่างกัน ภาคินัย สุนทรวิภาท (2527 : 82-83) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะส่วนตัวบางประการ กับเจตคติต่อการเป็นศึกษาในเทศก์ของศึกษาในเทศก์กรมสามัญ ศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยเจตคติของศึกษาในเทศก์ที่มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษาในเทศก์ ระหว่าง 1-10 ปี สูงกว่าระยะเวลาที่สูงกว่า 10 ปี และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของเจตคติแล้ว ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

3.4 ศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า ศึกษาในเทศก์ที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มี ขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงาน พัฒนางานวิชาการ และพัฒนาการนิเทศแตกต่างกัน ส่วน ระดับการปฏิบัติงานวิจัย ประเมินผลและบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทหน้าที่และ ภารกิจที่จะต้องปฏิบัติงานเท่าเทียมกัน แต่จำนวนกลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และครูที่จะต้อง รับผิดชอบมีจำนวนไม่เท่ากัน และนอกจากนั้นจำนวนศึกษาในเทศก์ในแต่ละอำเภอก็ไม่เท่ากัน สมอง เครือมาก และวิสิฐ วงศ์วิจิตรวาท (2529 : 24-25) ได้กล่าวถึงจำนวนศึกษาในเทศก์ อำเภอ ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 3 ขนาดคือ อำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก มีจำนวนศึกษาในเทศก์อำเภอรับผิดชอบจำนวน 4 คน อำเภอ

ขนาดกลาง มีจำนวนศึกษานิเทศก์อำเภอรับผิดชอบจำนวน 3 คน อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก มีจำนวนศึกษานิเทศก์อำเภอรับผิดชอบจำนวน 2 คน ด้วยเหตุผลข้างต้นดังกล่าว ทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันด้วย

ดังนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในตำแหน่งที่ต่างกันดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกันนั้น มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานดังกล่าว

4. เปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีสภาพที่ปรากฏดังรายละเอียดดังนี้

4.1 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัยประเมินผลและบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532 ซึ่งเป็นช่วงปีทองของการนิเทศการศึกษาได้มีการกระตุ้น ส่งเสริมศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีการนิเทศการเรียน การสอน ตลอดจนจัดให้มีการอบรม ประชุมสัมมนา จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีอายุต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

4.2 ศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัยประเมินผลและบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ วิจิตร อนวัชพันธุ์ (2520 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสำรวจคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ฝ่ายสามัญประจำจังหวัดพบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีจะมีความรู้ความสามารถสูงกว่าผู้มีวุฒิในระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี และขณะเดียวกันผู้มีวุฒิสองกว่าปริญญาตรีก็ยังสามารถในการวิจัยสูงกว่าผู้มีวุฒิปริญญาตรี และต่ำกว่าเช่นเดียวกัน ธีรวรรณ นิช่างทอง (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิสองกว่าระดับปริญญาตรี มีความเข้าใจด้านแนวคิดทางการนิเทศและหลักการนิเทศสูงกว่าศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิปริญญาตรี

4.3 ศึกษาในเทศก์อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศและงานวิจัย ประเมินผลและบริการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานและผลการวิจัยของ ชีววรรณ นิช่างทอง (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความเข้าใจและเจตคติต่อการนิเทศของ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพบว่า ศึกษาในเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนิเทศตั้งแต่ 2-5 ปี มีความเข้าใจการนิเทศสูงกว่า ศึกษาในเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 2 ปี

4.4 ศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัยประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอที่มีขนาดแตกต่างกันมีบทบาทหน้าที่และภารกิจตามระเบียบว่าด้วยศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2533 ซึ่งเป็นระเบียบใหม่นั้น ได้กำหนดไว้อย่างกว้างขวางมาก ซึ่งเป็นการยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากประสบปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก ดังนั้นศึกษาในเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานในอำเภอขนาดต่างกัน จึงมีระดับปัญหาการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษาในเทศก์อำเภอที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง และขนาดของอำเภอที่ต่างกันดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ศึกษาในเทศก์จังหวัด และศึกษาในเทศก์อำเภอเป็นประจำทุกปี ในเรื่องการพัฒนาการนิเทศ ซึ่งทำให้ศึกษาในเทศก์อำเภอสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการเรียนการสอน การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน ประกอบกับในปีงบประมาณ 2535 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดประชุมอบรมศึกษาในเทศก์อำเภอทั่วประเทศ โดยเน้นในเรื่องการสร้างและใช้สื่อ และเครื่องมือในการนิเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ศึกษาในเทศก์อำเภอมีการทำงานเป็นระบบจริงจังและต่อเนื่องมากขึ้น จึงทำให้ศึกษาในเทศก์อำเภอที่มี อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของอำเภอที่ต่างกันมีระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอสรุปได้ดังนี้

5.1 งานพัฒนางานวิชาการ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรปรับปรุงโครงสร้างของศึกษานิเทศก์อำเภอใหม่ ควรให้ความรู้แก่ศึกษานิเทศก์ในเรื่องรูปแบบการพัฒนางานวิชาการให้เป็นรูปธรรม และศึกษานิเทศก์ทุกระดับควรจะทำงานให้เป็นแนวเดียวกัน

5.2 งานพัฒนาการนิเทศ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดอบรมศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือนิเทศ เทคนิคการนิเทศ ตลอดจนทดลองหารูปแบบการนิเทศหลาย ๆ รูปแบบในระดับจังหวัด และควรร่วมวางแผนการนิเทศร่วมกับผู้บริหารการศึกษาตลอดปีการศึกษา

5.3 งานวิจัยประเมินผลและบริการ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดอบรมศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและประเมินผล ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และควรส่งเสริมด้านบริการสื่อ ผลิตสื่อและแนะนำสื่อแก่ครูผู้สอน

5.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีดังนี้ ควรกำหนดกรอบอัตรากำลังและภารกิจของศึกษานิเทศก์ใหม่ ให้ชัดเจน โดยปรับปรุงระเบียบว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2533 ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ดังต่อไปนี้

1.1 ตามที่ผู้วิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 3 งาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละงานพบว่า เฉพาะงานพัฒนางานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอให้อยู่ในระดับมาก หรือระดับมากที่สุด ควรพิจารณาข้อเสนอแนะจากการให้ข้อมูลของศึกษานิเทศก์อำเภอ จากแบบสอบถามปลายเปิดจะได้แนวทางการแก้ไขปัญหาในการปรับปรุงและพัฒนางานดังนี้

1.1.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนางานวิชาการนั้น ควรให้ความรู้แก่ศึกษานิเทศก์ในเรื่องรูปแบบการพัฒนางานวิชาการให้

เป็นรูปธรรม และศึกษานิเทศก์ทุกระดับควรจะทำงานให้เป็นแนวเดียวกัน ทั้งนี้ควรปรับปรุงโครงสร้างของศึกษานิเทศก์อำเภอใหม่ และควรเพิ่มอัตรากำลังศึกษานิเทศก์อำเภอให้มีครบทุกกลุ่มประสบการณ์

1.1.2 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ เกี่ยวกับงานพัฒนาการนิเทศโดยการจัดอบรมศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือนิเทศให้ได้มาตรฐาน และทดลองหารูปแบบการนิเทศหลาย ๆ รูปแบบ แล้ววางแผนการนิเทศร่วมกับผู้บริหาร ตลอดปีการศึกษา

1.1.3 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับงานวิจัย ประเมินผลและบริการ โดยการจัดอบรมศึกษานิเทศก์ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย และประเมินผล ทั้งนี้ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียนให้มากขึ้น โดยการเผยแพร่ผลงานวิจัยไปยังโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ได้มีการศึกษาอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขอเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษาอื่นหรือทั้งประเทศ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ และนำผลไปปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขระเบียบและแนวปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ควรใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อต้องการให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงให้ความเชื่อถือได้มากที่สุด